

Предлог четворогодишњег плана рада и развоја Завода за проучавање културног развита

1. Познавање рада установа:

Као што сам навео у приложеној биографији, **скоро 22 године сам био директор Народне библиотеке у Куршумлији**, - једине културне установе у Општини. Стицајем околности за то време сам , поред заступања и руковођења установом, истовремено обављао и све друге оперативне послове у вези са библиотекарством и културом уопште, а добрим делом и економско-правне послове. Водио сам инвестиције и писао и реализовао на десетине пројекта, сарађујући са локалном самоуправом, Народном библиотеком Србије, Министарством културе РС, иностраним донаторима и амбасадама, медијима, и другим државним институцијама и установама. У том контексту сам и добро упознат са свим релевантним законима из домена културе, библиотечко-информационе делатности, државне управе и јавних служби, радних односа, јавних набавки..., и т сл.

2. По чему познајете Завод за проучавање културног развита (реализовани пројекти, издања, организациона структура, програм рада и сл.)?

Најдуже по часопису Култура и по публикацијама које се тичу библиотекарства и културних политика градова и региона и културних пракси . Такође и по пројектима Е-Култура, Културна мапа Србије , Агенда манифестација Србије, по пројекту Путевима Тесле Мануеле Граф, по именима угледних истраживача и сарадника ... У неколико наврата сам и директно сарађивао са Заводом за проучавање културног развита приликом спровођења анкета о културним политикама градова и региона. У принципу, сматрам да делатност и значај Завода нису довољно представљени у јавности .

3. Опишите план даљег развоја Завода у контексту:

Остваривања основне делатности.

Не располажући конкретним информацијама о функционисању Завода, овде изнети програмски предлози су неизбежно **начелног карактера**.

- Као базична научно истраживачка институција за пручавање културе, Завод би требао још прецизније и оперативније да употпуни свој назив у „Завод за проучавање и **унапређење** културног развита“. Следствено томе, уградила би се и формална обавеза да Завод активније и оперативније учествује у креирању и спровођењу културне политике ,

- У највећој мери очувати континуитет свега што је у Заводу до сада постигнуто, и на тим темељима креирати нова истраживања и пројекте,

- Унапредити јавну перцепцију и медијску видљивост Завода . Ако је Београдски Зоо врт успео да се наметне и афирмише као бренд, тим пре до заслужује Завод за проучавање културног развитака,

- Поред постојећих програмских савета требало би формирати и нове секторске програмске савете, као нпр за часопис култура и издаваштво, за мултидисциплинарну и међународну сарадњу..., и т сл.

- Часопис „Култура“ обогатити новим темама, и прилозима који би били од практичног значаја за културне установе и посленике. Повећати заступљеност Заводових издања у библиотекама Србије,

- Својим истраживањима , иницијативама , и пројектима, као и до сада, **Завод треба треба да представља својеврсну логистику креативним индустријама и културном туризму**, под условом да то проистиче из аутентичног културног идентитета, и под условом да се не правимо оно што нисмо, ило оно што се другима свиђа...

- У циљу подстицаја културног туризма направити веб портал који би под радним насловомк „приче о градовима“, на принципима сторителинга промовисао културне знаменитости градова и дестинација Србије

- Колико је то могуће, Завод би у најскоријој будућности требао да мобилише све научне, стваралачке, и медијске чиниоце у сврху кредибилног оспоравања косовских претензија да српско културно наслеђе у UNESCO-и упише под својим именом,

- Такође, кроз истраживања, стручне скупове, и аргументоване расправе , Завод треба да допринесе разобличавању будаластих и погубних историјских мистификација типа „Срби народ најстарији ,, „Срби пре Адама и Еве“ . На тај начин би се од компромитације ваљано заштитио наш стварни културни идентит, на кога са правом можемо да будемо поносни,

- Својом делатношћу Завод би требао што више да заступа и остварује културно-идентитске интересе грађана просечног социјалног статуса, и грађана у унутрашњости Србије (дебеоградизација),

- У погледу партиципирања у европским интеграцијама треба поћи од становишта да је српска култура по свој суштини и пореклу Европска, и у том погледу није потребно никакво њено наменско уподобљавање, нарочито не у односу помодне глобалистичке трендове. Са друге стране треба истицати да српске културне институције још нису достигле ниво ефикасности европских институција и да је ту неопходно практично угледање на примере добре праксе из ЕУ и осталог развијеног света, што Завод кроз истраживања и пројекте треба да афирмише,

□ **Организационо-техничких аспеката пословне политике и остваривања других делатности предвиђених законом и Статутом.**

- Регистрована делатност Завода пружа широке могућности за разноврсна партнерства и остваривање заједничких циљева, па ће се у том правцу трасирати могућности за остваривање додатних прихода,

- У односу са запосленима у потпуности остварити начело законитости и правичности. У том циљу сваки радни задатак што више формирати у облику „очекиваног финалног производа“, са могућношћу квалитативног и квантитативног вредновања и упоређивања,

- Поред мерљивог радног учинка посебно стимулисати и награђивати иновативност и креативност,

4. Опишите Вашу визију позиције Завода у развоју културе и културног живота у Србији.

Из значаја саме културе проистиче и значај Завода, као институције, која се бави њеним проучавањем и унапређивањем. Важност културе за опстанак једног народа ништа боље не одсликава од чувене анегдоте о Черчилу, када је на предлог неког генерала у јеку II светског рата „да се штеди на култури“, одговорио „а шта ћемо онда бранити!“ . Слично значење имају и изговори водеће суперсиле када изјављују „бранићемо наш начин живота и наше вредности“. То је дакле **културни идентитет**, као основ постојања и самобитности сваког народа. Иако се срж сваког идентитета базира на традицији, културни идентитет се у интеракцији са светом и актуелним светским догађањима истовремено и стално ре-креира. У том смислу, кроз истраживачке и развојне пројекте, Завод треба да се примарно стави у функцију очувања и обликовања **националног културног идентитета**. Оваква мисија Завода је у једнакој мери спојива са најширом културном разменом и са отвореношћу према свеколиком богатству светских култура. Наравно, културна сарадња и размена треба да буде највише усмерена према Европи и Европској унији, али то никако не мора да буде на начин обезличавајуће глобализације.

Чини ми се да је Емир Кустурица нашао и применио најприкладнији начин за неговање и афирмацију нашег културног идентитета. Међавник и Андрићград својим концептом, садржајима, и програмима на најефектнији начин презентују свету оно најбоље што српска култура има. Кустурица је оригиналношћу успео да преброди хендикеп малих и слабо (или негативно) познатих народа и да успостави равноправну комуникацију са великим светским културама. Дакле, Завод би кроз своје активности у функцији очувања и промоције српског културног идентитета требао да примени метод тзв. инверзне **глоцализације (Glocalization)**, односно да наше аутентичне материјални и нематеријалне културне вредности предстаља на начин који био што пријемчивији великим светским културама.

Како код појединачног човека, тако и код анјвећих нација, вредносно полазиште свега је идентитет. Из њега проистичу и ауторитет и кредибилитет, тј. - колико ће се неко поштовати, и колико ће му се веровати. Зато није свеједно да ли ће се културни идентитет једног народа градити на нпр. На „Белом анђелу“ и Косидби на Рајцу, или на вампиру Сави Савановићу на некаквој Кавурмијади. Зато што културни идентитет народа у себи сублимира све најважније аспекте његовог постојања, он представља и стратешки економски и социјални капитал, који својом вредношћу увелико превазилази парцијалне комерцијалне учинке културних индустрија и културног туризма. У нашем времену већ се уобличава **економија идентитета**, која претендује да одлучујуће детерминише и све остале аспекте друштвеног и државног живота (нпр. и теорија о „сукобу цивилизација“ има своје полазиште у супростављеним идентитетима). Наравно нимало не треба занемаривати ни ове комерцијалне аспекте културе, али нипошто не треба културни идентитет подређивати њима.

Овде изнета општа визија позиције Завода за проучавање културног развоја, је примарно условљена културном политиком. Основ за културну политику треба да буде још недонешена Стратегија културног развоја Србије. У том смислу **Завод би путем својих иницијатива и истраживања требао да буде главни сервис Владе Србије и Националног савета за културу – како при креирању Стратегије културног развоја, тако и при њеној реализацији.**

Небојша Гашић